

Jef Laureyns ziet een goede informatiecampagne als essentie

Verplichte nationale bvd-

Binnenkort start België met verplichte bvd-bestrijding. De gevolgen van bvd op bedrijfsniveau zijn flink onderschat, zo concludeerde dierenarts Jef Laureyns recent in zijn doctoraatsonderzoek. Bestrijden van de ziekte kan alleen via een nationale en systematische aanpak van de ziekte.

tekst **Annelies Debergh**

De ziekte bvd ofwel bovine virusdiarree is ingewikkeld. Een infectie kan zich in verschillende klinische vormen op een bedrijf uiten. Juist dat veelvoud aan ziekteverschijnselen en de verregaande gevolgen voor de algemene diergezondheid trokken dierenarts Jef Laureyns aan om een doctoraatsonderzoek aan bvd te wijden. 'De ziektesymptomen van bvd zijn erg uiteenlopend. Daardoor beseffen veehouders vaak te weinig dat het bvd-virus de oorzaak van de gezondheidsproblemen is.'

Jef Laureyns: 'Doeltreffende communicatie belangrijk onderdeel van nationale bvd-bestrijding'

Jef Laureyns onderzocht onder meer de noodzaak van een verplicht bestrijdingsprogramma. 'Zowel in Vlaanderen als in het buitenland blijkt vrijwillige bestrijding niet te werken. Ook de beschikbaarheid van steeds beter wordende vaccins heeft onvoldoende bijgedragen in het terugdringen van het aantal bvd-besmette bedrijven.' Alleen in landen met een nationaal en verplicht bestrijdingsprogramma kon bvd uitgebannen worden. 'De Scandinavische landen zijn er zo in geslaagd om in korte tijd van de ziekte af te komen.'

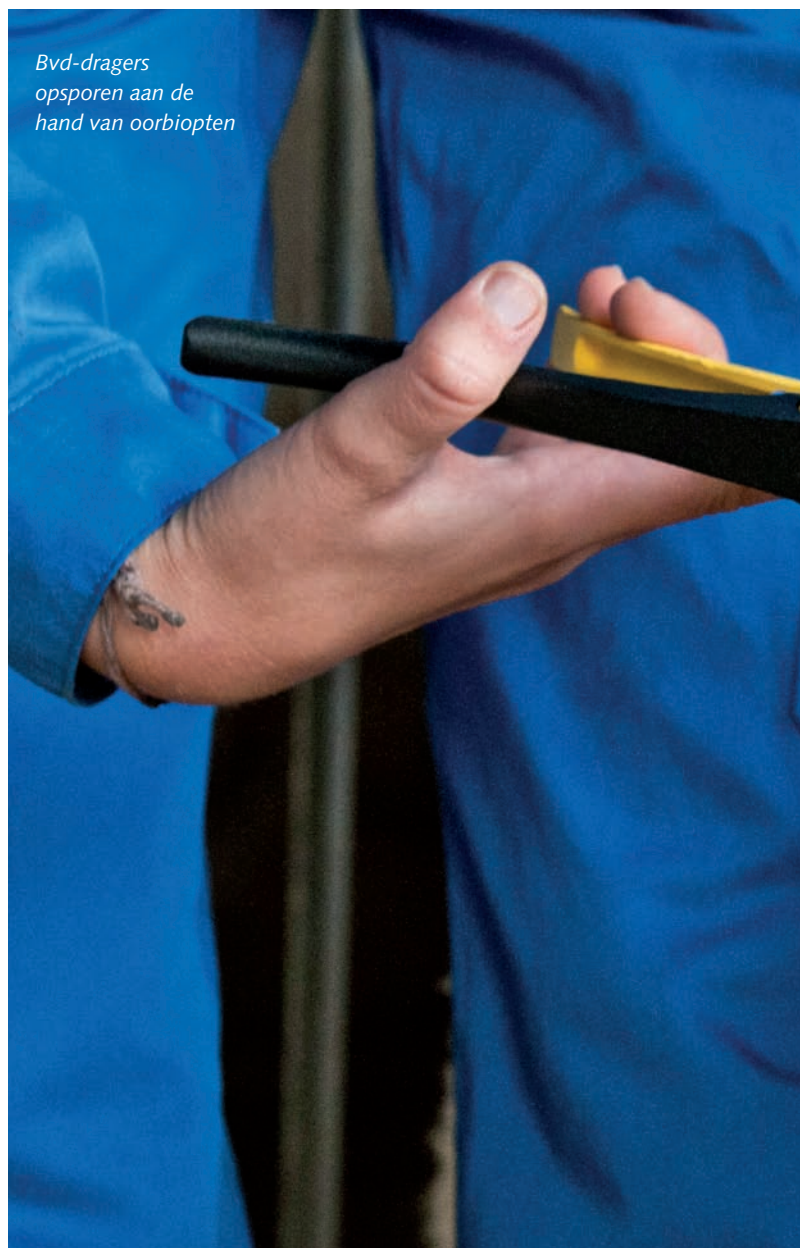
Bvd-dragers door besmetting in dracht

Bij de verspreiding van bvd-infecties op en tussen bedrijven spelen levenslang geïnfecteerde runderen een belangrijke rol. Het gaat om dieren die in de baarmoeder zijn besmet geraakt met bvd. Of het kalf al of niet een bvd-drager wordt, hangt af van het stadium van de dracht waarin de infectie optreedt. 'Wanneer de vrucht besmet raakt tussen de 30 en 125 dagen dracht, dan blijft het kalf een levenslange of persisterend drager van bvd', legt Jef Laureyns uit.

Het moederdier maakt de ziekte door, herstelt en ontwikkelt antistoffen tegen de ziekte. Maar voor het kalf heeft de bvd-infectie doorgaans verregaande gevolgen. 'Vindt een infectie plaats tussen de 75 en 150 dagen dracht, dan kan het kalf last hebben van afwijkingen, onder meer aan de kleine hersenen en ogen. In dat geval gaat het om "sterrenkijkers", blinde kalveren of kalveren met een wazige lens. Ook kalveren die sterven tijdens of kort na de geboorte, zijn vaak een gevolg van een bvd-infectie tijdens de dracht.'

Bvd-dragers ontwikkelen tussen de leeftijd van zes maanden en twee jaar soms de dodelijke ziekte mucosal disease. 'Maar niet alle dragers sterven voor de leeftijd van twee jaar', benadrukt Jef Laureyns. 'Bij het doorvoeren van het Zwitserse bvd-bestrijdings-

Bvd-dragers
opsporen aan de
hand van oorbiopten

el onderdeel van het Belgisch bvd-bestrijdingsprogramma

bestrijding broodnodig

programma bleek tien procent van de bvd-dragers ouder dan twee jaar. Een misvatting is dat deze dieren herkenbaar zijn. Een aantal vertoont geen ziektekenen, terwijl andere, naast groei-vertraging, ook aan andere chronische aandoeningen lijden.'

Ongemerkte economische schade

Uit praktijkervaringen blijkt dat bvd moeilijk te herkennen is en ongemerkt veel economische schade teweeg kan brengen. Jef Laureyns onderzocht een aantal praktijkgevallen. Hij beschrijft in een casus een bloederkalf dat na onderzoek een bvd-drager bleek. 'Het twee dagen oude kalf vertoonde ernstige spontane huidbloedingen die toch weer herstelden. Het spontane herstel en de jonge leeftijd riepen vragen op. Het kalf bleek bvd-drager.'

In een tweede casus werden meerdere koeien kort na het kalven ziek. 'Een koe met bloederige diarree kwam naar de faculteit Diergeneeskunde in Merelbeke voor verder onderzoek en bleek besmet met bvd.' Toen daarop alle runderen van het bedrijf werden onderzocht op bvd, bleek dat een bvd-drager was gehuisvest naast de box van de pasgekalfde koeien. 'Hoewel bvd type 2 vaak genoemd wordt als oorzaak van erge bloederige diarree, werd hier alleen bvd type 1 teruggevonden, vaak omschreven als de mildere vorm van bvd.'

Aan de hand van het tankmelkcelgetal van 406 Vlaamse melkveebedrijven probeerde Laureyns een

Ook Nederland denkt actief na over nationaal bestrijdingsplan

In Nederland voert een werkgroep met LTO, CRV, Veepro en de vlees- en kalversector gesprekken over een nationaal bestrijdingsprogramma. De werkgroep richt zich op de ziekten ibr en bvd. 'Op langere termijn is de lagere gezondheidsstatus van Nederland niet houdbaar', legt Jos Buiting, stamboekmanager bij CRV, uit. 'De landelijke aanpak van ibr en bvd is niet alleen nodig vanwege de economische schade op de bedrijven. Het past ook in het duurzaamheidsstreven van de sector, het is goed voor het imago en het ver-

sterkt de handelspositie binnen Europa.' Bvd veroorzaakt niet alleen in het veld tientallen miljoenen euro's schade. Er is ook de export van vaarzen, in Nederland een belangrijk aspect. 'Jaarlijks exporteert Nederland veertig- tot vijftigduizend vaarzen', gaat Buiting verder. 'Wanneer meerdere omringende landen vrij zijn van ibr en bvd wordt export een probleem. Dan kun je moeilijkheden verwachten als je met een vrachtwagen vol exportvaarzen die vrije landen door wilt rijden.' Op dit ogenblik is de sector bezig met het

uitwerken van een aantal scenario's. 'Het gaat er onder meer om hoe rigoreus we de ziekten willen aanpakken en hoe we bedrijven kunnen betrekken om aan de slag te gaan met de diergezondheidsstatus.'

Volgens Jos Buiting zijn de plannen erop gericht dat Nederland tegen 2020 de diergezondheidsstatus artikel 10 verwerft. 'Dat is al snel, maar we kunnen dit niet al te ver uitsmeren. We willen ongeveer gelijk met de ons omringende landen vrij zijn.'

inschatting te maken van mogelijke subklinische schade door bvd. De 243 bedrijven die niet vaccineerden tegen bvd, werden geselecteerd. Om te zien of bedrijven al dan niet vrij waren van bvd, werden de hoeveelheden antistoffen in de tankmelk bepaald. 'Slechts 11,3 procent van de bedrijven kon als bvd-vrij worden beschouwd', concludeert Jef Laureyns. 'Die vrije bedrijven hadden een significant lager tankmelkcelgetal dan de bvd-besmette bedrijven.'

In een ander onderzoek kregen de bedrijven een vragenlijst voorgelegd. Zo werd informatie verzameld over de bestrijding van de ziekte in de praktijk. 'De meeste bedrijven, 63 procent, kenden de bvd-status van het bedrijf niet. Op 71 procent van de bedrijven werd gevaccineerd zonder voorkennis van de bvd-status en dus zonder het voorafgaand opsporen en verwijderen van bvd-dragers uit de veestapel.'

Voor de vaccinatie van het vee haalden de veehouders verschillende redenen aan. Zo gaf 53 procent van de veehouders een eerdere bvd-infectie als reden op. Bij 35,5 procent werd het vee gevaccineerd om bvd-problemen te voorkomen.' Ook in de vaccinatiestrategie bleken grote verschillen te zitten. 'Opvallend was dat 71 pro-

cent van de veehouders die vaccineerden tegen bvd, geen kennis had van de bvd-status van het bedrijf. Dat terwijl het advies luidt om eerst de dragers te verwijderen vooraleer men start met vaccineren.'

Verplichting is noodzaak

Uit deze bevindingen concludeert Jef Laureyns dat een vrijwillig bestrijdingsprogramma onvoldoende werkt. 'De enige juiste weg naar bvd-bestrijding in België bestaat uit een nationaal verplicht programma. Een doeltreffende communicatie naar de sector is daar ongetwijfeld een onontbeerlijk onderdeel van.'

Zoals het programma er nu voor ligt, moeten veehouders vanaf 1 januari 2015 alle kalveren aan de hand van oorbiopten testen op bvd-dragerschap. 'Bvd-dragers zullen niet meer verhandeld kunnen worden en moeders van dragers moeten verplicht getest worden.'

Vanaf 1 januari 2016 zullen bedrijven verplicht worden om bvd-dragers van het bedrijf te verwijderen, om vanaf 1 januari 2017 te beginnen met een vrijwillige certificering van vrije bedrijven. Op dat moment zal veehandel alleen mogelijk zijn als de gezondheidsstatus van het dier ook bekend en gunstig is. 'Het is belangrijk

dat er spoedig extra regels worden toegevoegd, omdat de uitroeiing van de ziekte niet al te veel tijd in beslag zou nemen. De toevoeging van een verplichte bvd-test bij aankoop van runderen zou het programma sterker maken, omdat de handel van bvd-dragers de belangrijkste oorzaak is van overdracht tussen bedrijven en omdat op deze manier ook runderen afkomstig uit andere landen automatisch zouden onderzocht worden.'

Behalve het verwijderen van bvd-dragers is er ook het grote belang van een goede bioveiligheid om herinfectie te voorkomen. 'Vaccinatie kan deel uitmaken van een goede bioveiligheid. Met vaccinatie kunnen bedrijven zich beter beschermen tegen een mogelijke herinfectie. Ook het monitoren van de bvd-status blijft nodig. Bedrijven worden zo getest op de aanwezigheid van antistoffen tegen het virus.' Belangrijk voor het welslagen van de nationale bvd-bestrijding is een adequate informatiecampagne, zo benadrukt Jef Laureyns. 'Veehouders en dierenartsen moeten op de hoogte blijven van de werking en de vooruitgang van het programma en het moet hen uitgelegd worden hoe deze ingewikkelde ziekte kan onder controle gehouden worden.'

Oorbiopt toont de bvd-status van het dier aan

